

Chambre des Représentants

SESSION 1968-1969

14 MAI 1969.

PROPOSITION DE LOI

complétant l'article 507 du Code pénal par une disposition visant à sanctionner le vol d'un gage par le propriétaire de l'objet donné en gage.

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Les législations modernes n'ont pas considéré comme vol ce que le droit romain appelait le *furtum usus* (appropriation de l'usage) ou le *furtum possessionis* (appropriation de la possession de la chose).

Le propriétaire qui enlevait le gage qu'il avait constitué entre les mains de son créancier, était puni par le droit romain mais ne l'est plus en droit belge.

En effet, « dans notre droit, le propriétaire ne peut commettre de vol relativement à sa propre chose, alors que par un acte de sa volonté, il l'aurait remise à un tiers avec le droit de la conserver » (Répertoire pratique du droit belge, V° 6, n° 281, Bruylant, Bruxelles, juin 1961).

Cette conception de notre droit pouvait être sujette à critique, mais elle s'insérait dans un tout cohérent.

Or, la loi du 25 juin 1964 a assimilé au vol le fait de soustraire frauduleusement la chose d'autrui en vue d'un usage momentané.

Il s'agissait de mettre en échec la jurisprudence de la Cour de Cassation (16 novembre 1959, 27 juin 1960) qui ne considérait pas comme vol, l'enlèvement d'une voiture lorsque l'auteur de l'enlèvement avait l'intention de la restituer.

A la suite d'observations du Conseil d'Etat, le projet de loi qu'on avait intitulé « relatif au vol d'usage » fut complètement remanié. Certes, la législation n'a pas voulu instaurer un nouveau délit, le vol d'usage, mais en assimilant au vol le fait de soustraire frauduleusement la chose d'autrui en vue d'un usage momentané elle est partiellement revenue au *furtum usus* du droit romain.

Si notre législation en est revenue au *furtum usus*, il n'y a évidemment plus d'obstacle doctrinal à ce qu'elle reprenne

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1968-1969

14 MEI 1969.

WETSVOORSTEL

waarbij artikel 507 van het Strafwetboek wordt aangevuld met een bepaling tot bestraffing van de diefstal van een pand, gepleegd door de eigenaar van het in pand gegeven voorwerp.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Volgens de moderne wetgevingen wordt niet als diefstal beschouwd wat in het Romeins recht *furtum usus* (toeëigening van het gebruik) of *furtum possessionis* (toeëigening van het bezit van de zaak) werd genoemd.

De eigenaar die de aan zijn schuldeiser gegeven borg vervreemde was strafbaar volgens het Romeins recht, maar is dat niet meer volgens het Belgisch recht.

Volgens onze rechtsleer immers kan de eigenaar geen diefstal plegen met betrekking tot de hem toebehorende zaak, zelfs als hij die door een wilsdaad aan een derde heeft overgemaakt met het recht ze te behouden (Répertoire pratique du droit belge, V°, Vol. 6, n° 281, Bruylant, Brussel, juni 1961).

Deze opvatting van ons recht was wellicht betwistbaar, maar was een onderdeel van een samenhangend geheel.

Nu heeft de wet van 25 juni 1964 het bedrieglijk wegnemen van andermans goed voor een kortstondig gebruik met diefstal gelijkgesteld.

Daarmede wilde men de rechtspraak van het Hof van Cassatie (16 november 1959, 27 juni 1960), volgens welke het wegnemen van een auto geen diefstal was zo de dader de bedoeling had die terug te geven, ongedaan te maken.

Ingevolge de opmerkingen van de Raad van State werd het wetsontwerp, waarvan de titel luidde: « betreffende de gebruiks-diefstal » volledig omgewerkt. Het doel van de nieuwe wetgeving was weliswaar niet het invoeren van een nieuw misdrijf (gebruiks-diefstal), doch door het bedrieglijk wegnemen van andermans goed voor een kortstondig gebruik gelijk te stellen met diefstal, heeft zij gedeeltelijk teruggerepen op het *furtum usus* uit het Romeins recht.

Nu onze wetgeving teruggekeerd is tot het *furtum usus*, kan de rechtsleer vanzelfsprekend niet meer verhinderen dat

également le *furtum possessionis* et qu'elle sanctionne le propriétaire qui soustrait son bien au possesseur, par exemple, le gage qu'il lui a remis.

Les avantages et les inconvénients d'une addition au Code pénal sont en théorie relativement équilibrés :

D'une part, il est fâcheux qu'un propriétaire puisse être poursuivi pour être rentré en possession de son bien;

D'autre part, il est injuste que le créancier soit dessaisi de son gage sans que le propriétaire, auteur de l'enlèvement, puisse être poursuivi.

En pratique, il paraît souhaitable de modifier le Code pénal :

— parce qu'une première décision législative, la loi du 25 juin 1964, revient au droit romain;

— parce que la législation française a également, dans le même domaine, fait un retour au droit romain et qu'il est souhaitable que le droit des pays de la Communauté Economique Européenne soit harmonisé;

— parce que, si le propriétaire a normalement la possession de sa propriété, il s'est librement dessaisi de cette possession en faveur de son créancier, en échange de quelque autre avantage et que l'intérêt du créancier déposé de son gage est plus respectable que l'intérêt du propriétaire qui fait fi de la parole donnée;

— parce que, enfin, la remise d'une chose en gage constitue un moyen parmi d'autres, d'obtenir un crédit et que notre législation, ici comme ailleurs, doit tendre à protéger cette forme de crédit par une disposition légale qui mette définitivement à l'abri le créancier qui accepte un gage en garantie du remboursement des sommes qu'il prête;

Notre proposition de loi pourrait être rattachée à l'article 461 du Code pénal par une disposition assimilant au vol, le fait pour un propriétaire de soustraire frauduleusement un objet lui appartenant, alors qu'il l'aurait donné en gage.

Nous avons cependant estimé que la soustraction frauduleuse d'un objet donné en gage par son propriétaire ne rentrerait pas logiquement dans notre système sous l'article 461 du Code pénal, puisque cet article prévoit spécifiquement que la soustraction frauduleuse de la chose doit se faire au préjudice du propriétaire de cette chose.

C'est pourquoi, nous préconisons de compléter l'article 507 du Code pénal qui vise plus précisément le détournement de l'objet saisi.

Dans la rédaction que nous proposons, nous nous sommes également efforcés d'éviter toute confusion avec les notions de vol, soustraction de la propriété d'autrui et de détournement d'un objet, qui en est la possession, même précaire, d'une autre personne.

de la loi également sur le *furtum possessionis* teruggrijpt om de eigenaar te straffen die zijn goed — hij voorbeeld de gegeven borg — aan de houder ontnomen heeft.

Theoretisch wegen de voor- en de nadelen van een toevoeging aan het Strafwetboek ongeveer tegen elkaar op.

Enerzijds stoort het dat een eigenaar zou kunnen worden vervolgd omdat hij opnieuw het bezit van zijn goed heeft verworven;

Anderzijds is het onrechtvaardig dat de schuldeiser van zijn borg zou worden beroofd zonder dat de eigenaar, die de dader is van de vervreemding, kan vervolgd worden.

Praktisch gezien lijkt het wenselijk het Strafwetboek te wijzigen :

— omdat een eerste wetgevende beslissing, namelijk de wet van 25 juni 1964, teruggrijpt op het Romeins recht;

— omdat de Franse wetgeving op dit gebied eveneens is teruggekeerd tot het Romeins recht en het wenselijk is het recht in de Euromarklanden te harmoniseren;

— omdat de eigenaar weliswaar normaal in het bezit is van zijn goed, doch dit bezit vrijwillig aan zijn schuldeiser heeft afgestaan in ruil voor een of ander voordeel en omdat het belang van de schuldeiser aan wie het bezit van zijn pand ontnomen wordt, meer bescherming verdient dan het belang van de eigenaar die zijn gegeven woord verloochent;

— omdat het in pand geven van een zaak een middel is, onder andere, om een krediet te bekomen en omdat onze wetgeving, zowel hier als elders, er moet naar streven deze kredietvorm te beschermen door een wetsbepaling die een definitieve waarborg geeft aan de schuldeiser die een pand aanvaardt als waarborg voor de door hem geleende sommen.

Ons wetvoorstel zou kunnen verwerkt worden in artikel 461 van het Strafwetboek door te bepalen dat het feit, dat een eigenaar die een hem toebehorend voorwerp in pand gegeven heeft, doch bedrieglijk wegneemt, gelijkstaat met diefstal.

Toch hebben wij gemeend dat het bedrieglijk wegnemen van een door de eigenaar in pand gegeven voorwerp, logisch gezien, in ons rechtstelsel niet past in artikel 461 van het Strafwetboek, aangezien dit artikel specifiek bepaalt dat het bedrieglijk wegnemen van de zaak dient te geschieden ten nadele van de eigenaar van die zaak.

Daarom bevelen wij aan artikel 507 van het Strafwetboek aan te vullen, dat meer bepaald betrekking heeft op de verduistering van in beslag genomen voorwerpen.

Tevens hebben wij ons beijverd om een tekst voor te stellen die niet vatbaar is voor verwarring met het begrip diefstal, d.i. het ontnemen van een anders eigendom, en met het begrip verduistering van een voorwerp dat, zelfs op onbestendige wijze, in het bezit is van iemand anders.

P. HAVELANGE.

PROPOSITION DE LOI

Article unique.

L'article 507 du Code pénal est complété par la disposition suivante :

WETSVOORSTEL

Enig artikel.

Artikel 507 van het Strafwetboek wordt aangevuld met de volgende bepaling :

« Sera puni des mêmes peines, celui qui se sera emparé frauduleusement d'un objet de la possession duquel il se serait préalablement et momentanément dessaisi, pour le donner en gage de l'exécution d'une obligation. »

30 avril 1969.

« Met dezelfde straffen wordt gestraft, hij die zich op bedrieglijke wijze heeft meester gemaakt van een voorwerp waarvan hij het bezit voordien tijdelijk had afgestaan om het in pand te geven ter uitvoering van een verbintenis. »

30 april 1969.

P. HAVELANGE,
F. PERSOONS,
P. DELFORGE,
G. MOULIN,
G. CUDELL.
